

A tanárképzést és az iskolák presztízsét is erősíteni kellene, vélik a szakemberek

# „Levizsgázott” a magyar nyelvű oktatás

FOTÓ: BARABÁS ÁKOS

A tanárképzést és a kisebb iskolák presztízsét is erősíteni kellene annak érdekében, hogy javuljon az erdélyi magyar nyelvű oktatás színvonala, vélik a szakemberek. A magyarul tanuló diákok eredménye ugyanis folyamatosan és konstans módon elmarad az országos átlagtól, derül ki az elmúlt öt év képesség- és érettségi vizsgáinak eredményét feldolgozó egyik kutatásból.



A magyarul tanuló diákok eredménye folyamatosan elmarad az országos átlagtól

Öt évre visszamenőleg dolgozták fel a nyolcadikosok képességvizsgájának, illetve a végzősök érettségi vizsgájának az eredményeit a Kós Károly Akadémia Alapítvány felkérésére készült felmérés keretében. A Center For European Studies alapítvány által támogatott kutatás a 2012–2016 közötti eredményeket vizsgálta a diákok egyéni szintjén, 1,7 millió esetet dolgozva fel, közölte a Krónikával a kutatás vezetője, Barna Gergő szociológus. „Arra fókuszáltunk, hogy milyen az eredménye a magyar nyelven tanuló diákoknak, ha az országos átlaghoz viszonyítjuk” – magyarázta a Krónikának a kutatás vezetője. Elmondta, egyrészt a sikereségi arányokat vizsgálták, és bár a képességvizsga esetében nem kell elérni az ötös átlagot, azt tekintették sikernek, de a különböző vizsgák eredményeit is összehasonlították.

## Folyamatos és állandó lemaradás

„A legfontosabb következtetés, hogy a magyarul tanuló diákok eredménye folyamatos és állandó módon elmarad az országos átlagtól, mind a vizsgált öt év során, mind a kisérettségi és az érettségi esetében. A különböző tárgyak átlagai is alacsonyabbak” – vonta le a következtetést a feldolgozott adatok fényében Barna Gergő. A szociológus elismerte, hogy ennek egyrészt etnikai oka van, a román nyelv és irodalom vizsga – melynek eredménye a magyarok körében gyengébb – jelentősen ront az átlagon, azonban arra is felhívta a figyelmet, hogy a lemaradás más tárgyak esetében is kimutatható.

Bár magyar nyelv és irodalomról nagyon jól teljesítenek mind a nyolcadikosok, mind a

tizenkettedikesek, a matematikajegyek vizsgán gyengébbek a magyarok körében, az érettségivel pedig a kötelező tantárgyból is elmaradnak a román diákok eredményeihez képest. „Itt is gyengébben szerepelnek a magyarok. És ezért mondtuk azt, hogy nemcsak az etnikai komponenssel van baj, hanem vannak olyan strukturális tényezők, melyek mind a romániai oktatási rendszer, mind az erdélyi magyar társadalom rétegződéséhez tartoznak, és amelyek miatt a magyar diákok teljesítménye gyengébb” – jelentette ki Barna Gergő. Hangsúlyozta, nem tudtak minden egyes szerkezeti elemet megvizsgálni, csak amelyeket hozzá tudtak kapcsolni a tanulók eredményeihez – más oka is lehet a magyarok gyengébb szereplésének – de így is fontos következtetéseket tudtak levonni.

## Kevésbé képzett tanárok

Az egyik tényező, mely hozzájárulhat a gyenge magyar eredményekhez, és amelyet a közoktatás minőségét vizsgáló ügynökség (ARACIP) adatai is alátámasztanak, hogy a magyar iskolákban tanító tanárok képessége elmarad az országos átlagtól. A második fokozati vizsgát a román oktatók 67 százaléka tette le, de a magyar pedagógusoknak csak 60 százaléka, mutatott rá a társadalomkutató, hozzátéve, hogy a tanárok képesítése összefügg a diákok teljesítményével.

A szociológus szerint a következő strukturális ok az iskolák mérete, hiszen minél kisebb egy iskola, annál na-

gyobb a valószínűsége, hogy gyengébbek az eredmények. A magyar tanulók közül pedig többen járnak kisebb méretű iskolába, mutatott rá. A harmadik ok, ami gyengébb eredményekhez vezet, a roma diákok aránya. A kutatásból egyértelműen kiderül: gyengébb eredmények születnek azokban az iskolákban, ahol magasabb a roma nemzetiségű vagy rossz megélhetésű körülmények közül jövő diákok aránya.

## Jól szerepel a szórvány

A kutatás szerint az erdélyi magyar oktatáson belül is jelentős regionális különbségek figyelhetők meg. A képességvizsga és az érettségi esetében Bihar és Szatmár megyében a leggyengébbek az eredmények. A középiskolás záróvizsgánál az utolsó között van Hargita és Kovászna megye is, de ennek strukturális oka van: az értettségivel meghatározó, hogy milyen szakon végeztek a tanulók. A szakiskolába járók teljesítenek a leggyengébben, és a két székely megyében nagy az arányuk, Hargita megyében ők adják a többséget, közölte Barna Gergő.

Az erdélyi megyék közül Kolozs és Maros megyében születettek a legjobb eredmények, ami azzal is összefügg, hogy Kolozsváron például az elméleti képzésnek van nagyobb súlya. A szórványmegyék közül azok teljesítettek jól, melyek gazdaságilag prosperáló régióban vannak, Temes, Brassó, Széchenyi megyében jók a magyar diákok eredményei, míg Arad megyében a leggyengébbek, mutatott rá az illetékes.

## Javítani kell a kritikus pontokon

A jövőben a kritikus pontokon kellene változtatni, ahol a legnagyobb a törésvonal a román és magyar diákok eredményei között. Az érettségi kapcsán a szakoktatásnál figyelhető meg, de a vokacionális képzésre is igaz, a tanítóképzőt végzetek esetében is jelentős az elmaradás. De javítani kellene a tanárképzésen is, nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a teljes tanári kart érintő képzésekre, sorolta a lehetséges megoldásokat Barna Gergő. Kis településeken az iskolák presztízsét kellene növelni, fő-

gusok bérének a növelése nem elégséges a kiküszöböléséhez. „Plusz erőfeszítés kell ahhoz, ha azt akarjuk, hogy a magyar oktatás fejlődjön a románhoz képest” – vélte a kutatásvezető. Mivel a magyar iskolában sok esetben szakképzetlen helyettesítő tanárok tanítanak, ami nyilván befolyásolja a gyerekek eredményeit, elsődleges megoldásként a pedagógusok számára kellene egy támogatási formát, plusz ösztöndíjrendszert kitalálni, szorgalmazta a szociológus az erdélyi magyar értelmiségiek által korábban felvetett megoldást. „Ahhoz, hogy a magyar pedagógusoknak megérje, egyáltalán vállalták, hogy elmennek kisebb iskolába, tovább tanulnak, felkészülnek és foglalkoznak a diákokkal” – jelentette ki a szociológus.

Az oktatók ösztöndíjszerű javadalmazására mint lehetőségre pár hónappal ezelőtt hívta fel a figyelmet egy húszfős értelmiségi csoport, akik online petícióban mutattak rá az elsősorban a természettudományok terén tapasztalható oktatóhiányra.

Magyar Tivadar, az RMDSZ oktatási alelnöke nemrég lapcsaládnak kifejtette: az értelmiség által javasolt, az erdélyi magyar oktatásban jelentkező utánpótláshiányt orvosolni hivatott anyagi ösztönző program csak erős anyaországi, egyházi és különféle közösségi forrásokból lenne fenntartható. Úgy vélte, a téma „higgadt realitásérzékét” kíván meg.

## Javaslatokat is várnak

Már a mostani kutatás léte, a kérdésfelvetés is nagyon fontos az erdélyi magyar oktatás *Folytatás az 5. oldalon* ➤

A középiskolás záróvizsgánál az utolsó között van Hargita és Kovászna megye is, de ennek strukturális oka van

leg azon tanintézetekben, melyek fontosak ahhoz, hogy a magyar gyerekek anyanyelven tanulhassanak, vélte a szakember. Kifejtette, olyan lehetőségeket kell teremteni, hogy a szakképzett tanároknak megérje kisebb iskolában dolgozni, minőséget biztosítani, hiszen a jövőben ez fogja eldönteni ezeknek az iskoláknak a létét.

A legfontosabb következtetés, mutatott rá a szociológus: akkora az eltérés a magyar és a román oktatás színvonala között, hogy az országos szintű beavatkozások, mint például a pedagó-